

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 05/2023 van 20 januari 2023

Betreft: Adviesaanvraag met betrekking tot een ontwerp van ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling en Transitie van ondernemingen (CO-A-2022-286)

Vertaling¹

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"), aanwezig: de dames Cédric Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Economie, de heer Alain Maron (hierna "de aanvrager"), ontvangen op 16 november 2022;

Brengt, bij meerderheid van stemmen, overeenkomstig artikel 25 van de WOG, op 20 januari 2023, het volgende advies uit:

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag

1. De aanvrager heeft bij de Autoriteit een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot een ontwerp van ordonnantie betreffende steun voor de economische ontwikkeling en Transitie van ondernemingen (hierna "het ontwerp").
2. Dit ontwerp heeft de bedoeling de ordonnantie van 3 mei 2018 *betreffende steun voor de economische ontwikkeling van ondernemingen*² te vervangen.
3. Uit de memorie van toelichting blijkt dat het ontwerp in overeenstemming is met de door de Brusselse Regering op 31 maart 2022 aangenomen strategie Shifting Economie. Voor de uitvoering van deze strategie wordt in de volgende stappen voorzien:
 - *2024: meer economische steun voor ondernemingen die op milieu- of sociaal gebied een voorbeeldfunctie vervullen of die al bij een economisch transitieproces betrokken zijn;*
 - *2030: heroriëntering van alle economische instrumenten van het Gewest zodat ze toegespitst worden op het ondersteunen van ondernemingen die op sociaal en ecologisch vlak een voorbeeld willen stellen;*
 - *2050: koolstofneutraliteit van de economische activiteiten is bereikt.*
4. Krachtens de artikelen 6, §1, 1°, 15, 28, 29 en 30, van het ontwerp, kunnen de begunstigden van de steun natuurlijke personen zijn.
5. Krachtens artikel 4, §1, van het ontwerp is de Regering gemachtigd tot het bepalen van (met name) de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de toekenningscriteria van de steun en de verhogingen³ (3°), de voorwaarden betreffende de kwaliteit en de deskundigheid van de derde die gesubsidieerde diensten levert aan de begunstigde (7°), en de procedure voor de behandeling van de dossiers (9°).
6. Het ontwerp legt echter bepaalde voorwaarden op, waaronder een voorwaarde inzake verblijfplaats (artikel 6, §2, 1°)⁴ en inzake het naleven van "*alle toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht*" (artikel 10).

² BS 22.05.2018

³ Artikel 4, §3, onderwerpt de toekenning en verhogingen aan alternatieve criteria die bijvoorbeeld verband houden met anciënniteit van inschrijving bij de KBO of "*voorbeeldigheid*" op sociaal en milieuvlak. Deze voorbeeldigheid wordt omschreven in §§2 en 3 van artikel 5, maar §5 staat de Regering toe de opgesomde criteria nader te bepalen.

⁴ Artikel 8 vermeldt eveneens de voorwaarden met betrekking tot het behoud van de bestemming van de activa, het gebruik van de activa voor de voorziene doeleinden, en de naleving van de voorwaarden voor de toekenning ervan.

7. Artikel 14 van het ontwerp geeft een opsomming van uitsluitingsgevallen die verband houden met strafrechtelijke veroordelingen⁵, de uitvoering van insolventieprocedures⁶, de uitoefening van bepaalde activiteiten, het gebruikmaken van rechtspersonen die in een belastingparadijs zijn gevestigd, bij gebrek aan betrokkenheid van natuurlijke personen die gemachtigd zijn om de begunstigde te verbinden, in *"vier faillissementen, vereffeningen of gelijkaardige verrichtingen"*, het verstrekken van onjuiste inlichtingen, of de verplichting tot terugbetaling van een krachtens de ordonnantie van 2015 verkregen subsidie.

8. De artikelen 36 en 37 van het ontwerp bepalen de essentiële elementen van de verwerkingen van persoonsgegevens die op grond van het ontwerp kunnen worden uitgevoerd.

9. Artikel 36, §1, van het ontwerp bepaalt de doeleinden van de verwerkingen van persoonsgegevens voorzien in het kader van het ontwerp en de uitvoeringsmaatregelen ervan. Artikel 36, §2, van het ontwerp somt de categorieën van persoonsgegevens op *"die noodzakelijk zijn voor het bereiken van [deze doelen], en de categorieën van de personen"*. Artikel 36, §3, van het ontwerp wijst *"de door de Regering aangewezen dienst"* aan als verwerkingsverantwoordelijke. Artikel 36, §4, machtigt *"de door de Regering aangewezen dienst"* om het rijksregisternummer van de betrokkenen op te vragen en deze nummers te *"gebruiken"*. Artikel 36, §5, van het ontwerp maakt een onderscheid tussen de persoonsgegevens van begunstigden en die van andere personen. Wat de begunstigden betreft, is de bewaartermijn van de gegevens [...] *"die in het kader van deze ordonnantie en haar uitvoeringsmaatregelen worden verzameld en verwerkt door de door de Regering aangewezen dienst"* tien jaar vanaf de dag van de weigering of de vereffening van de steun, en vijftien jaar voor de steun of de delen van steun die worden toegekend voor de verwerving *"van een gebouw of een grond"*. Wat de *"andere personen"* betreft, verwijst het ontwerp naar *"zolang die gegevens noodzakelijk blijken om de [...] bedoelde doeleinden te verwezenlijken"*. Het derde lid van artikel 36, §5, bepaalt ten slotte: *"Persoonsgegevens die nodig zijn voor de behandeling van een geschil in het kader van dit dispositief worden echter bewaard gedurende de tijd die nodig is om een dergelijk geschil te behandelen en eventuele daaropvolgende rechterlijke beslissingen uit te voeren"*.

10. Artikel 37 van het ontwerp bepaalt bij welke organismen de gegevens kunnen worden verzameld en geeft aan dat diezelfde organismen begunstigde van deze gegevens kunnen zijn.

11. Artikel 38 van het ontwerp bepaalt dat een activiteitenverslag wordt opgesteld, dat ter beschikking van het publiek⁷ staat, en dat met name *"een statistische uiteenzetting"* bevat met betrekking tot de ingediende steunaanvragen en de uitgevoerde controles.

⁵ Die de Regering gemachtigd is te preciseren.

⁶ En zelfs als er geen procedure is, indien de onderneming *"geen gezonde of financieel gezonde onderneming"* is (4°).

⁷ Via een publicatie op een website.

II. Onderzoek van het ontwerp

II.1. Beginnelsen van transparantie en rechtmatigheid

12. Wat de mate van inmenging betreft, wijst de Autoriteit erop dat bepaalde verwerkingen betrekking hebben op gegevens over strafbare feiten in de zin van artikel 10 van de AVG⁸ en bijgevolg een **aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen tot gevolg hebben.**
13. Ter herinnering: in het kader van een verwerking die een aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen tot gevolg heeft, is de Autoriteit van mening dat krachtens artikel 22 van de Grondwet, gelezen in combinatie met artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, een norm van wettelijke rangorde moet bepalen onder welke omstandigheden een gegevensverwerking toegelaten is. Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel moet deze wetgevingsnorm in ieder geval de essentiële elementen van de verwerking vastleggen.
14. Wanneer de verwerking van gegevens een bijzonder ernstige inmenging vormt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals het geval is voor verwerkingen van gegevens over uitsluitingsgevallen in verband met strafrechtelijke veroordelingen, is het noodzakelijk dat de volgende essentiële elementen door de wetgever worden vastgesteld: het (de) specifieke doeleinde(n)⁹ uit de lezing waarvan men reeds kan opmaken welke gegevensverwerkingen voor de verwezenlijking ervan zullen plaatsvinden, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (indien dit reeds mogelijk is), de (categorieën van) gegevens die nodig zijn voor het verwezenlijken van dat (die) doeleinde(n), de bewaartermijn van de gegevens, de categorieën van betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de (categorieën van) ontvangers aan wie de gegevens zullen worden meegedeeld, de omstandigheden waarin zij zullen worden meegedeeld, en de eventuele beperking van verplichtingen en/of rechten bedoeld in de artikelen 5, 12 tot en met 22, en 34 van de AVG.
15. Artikel 22 van de Grondwet verbiedt de wetgever om af te zien van de mogelijkheid om zelf te bepalen welke inmengingen het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kunnen beknotten.¹⁰ In

⁸ Zie de artikelen 10 en 14 van het ontwerp.

⁹ Zie ook artikel 6, lid 3, van de AVG.

¹⁰ Advies nr. 63.202/2 van 26 april 2018 van de Raad van State over een voorontwerp van wet «tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG», *Parl.St. Kamer*, 54-3185/001, pp. 121-122.

Zie in dezelfde zin de volgende adviezen van de Raad van State:

- Advies nr. 26.198/2, op 2 februari 1998 gegeven, over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 11 december 1998 “tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens”, *Parl.St. Kamer* 1997-1998, nr. 49-1566/1, p. 201.

dit opzicht is een delegatie aan de Regering « *niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld.* »¹¹.

16. Wat daarentegen de andere gegevensverwerkingen betreft die geen aanzienlijke inmenging inhouden, is het voldoende dat het(de) doeleinde(n) van de verwerking en de verwerkingsverantwoordelijke in het ontwerp worden vermeld. De vaststelling van de andere essentiële elementen kan rechtsgeldig aan de Regering worden gedelegeerd, voor zover deze delegatie op voldoende nauwkeurige wijze wordt omschreven. De Autoriteit beoordeelt hierna of dit het geval is.

II.2. Doeleinden

17. Volgens artikel 5, lid 1, punt b), van de AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Ook moet, overeenkomstig artikel 6, lid 3, van de AVG, gelezen in het licht van overweging 41 van de AVG en artikel 22 van de Grondwet, het doel op voldoende uitdrukkelijke en nauwkeurige wijze worden geformuleerd, zodat voor de betrokkenen duidelijk is wat de precieze redenen zijn die tot de verwerking van hun persoonsgegevens hebben geleid. Uit de lezing van dit doel moet de burger kunnen opmaken welke gegevensverwerkingen nodig zijn om het doeleinde te realiseren.
18. Deze doelen worden in artikel 36, §1, van het ontwerp opgesomd, hetgeen aanleiding geeft tot de volgende opmerkingen:
19. Eerst en vooral is de Autoriteit van mening dat moet worden onderscheiden¹² welke categorieën van gegevens voor welke doeleinden kunnen worden verwerkt. Hierbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan de verwerking van gegevens betreffende strafbare feiten. Uit de gezamenlijke lezing van §2, 3°, en §1, van artikel 36, zoals deze momenteel geformuleerd zijn, kan worden afgeleid dat de verwerking van deze categorieën van gevoelige gegevens voor doeleinden die verband houden met "marketing" (§1, 3°), de verwezenlijking van macro- en microeconomische analyses (4°) of de evaluatie achteraf van steunmaatregelen (5°), zou zijn toegestaan, terwijl dergelijke doeleinden in geen geval kunnen worden beschouwd als een rechtvaardiging voor de verwerking van gevoelige gegevens als bedoeld in het ontwerp.

-
- Advies nr. 33.487/1 van 18 en 20 juni 2002 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 22 augustus 2002 "houdende maatregelen inzake gezondheidszorg", *Parl.St.* Kamer 2002-2003, nr. 2125/2, p. 539.
 - Advies nr. 37.765/1/2/3/4, op 4 november 2004 gegeven, over een voorontwerp dat geleid heeft tot de programmawet van 27 december 2004, *Parl.St.* Kamer 2004-2005, nr. 1437/2.

¹¹ Zie eveneens Grondwettelijk Hof, arrest nr. 29/2010 van 18 maart 2010, punt B.16.1 ; arrest nr. 39/2013 van 14 maart 2013, punt B.8.1 ; arrest 44/2015 van 23 april 2015, punt B.36.2 ; arrest nr. 107/2015 van 16 juli 2015, punt B.7 ; arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017, punt B.6.4 ; arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B.13.1, arrest nr. 86/2018 van 5 juli 2018, punt B.7.2.: advies van de Raad van State nr. 63.202/2 van 26 april, punt 2.2.

¹² Bijvoorbeeld in §2 van artikel 36.

20. De Autoriteit heeft bedenkingen bij de noodzaak te voorzien in een doel van gegevensverwerking in verband met de aanvraag van een steunaanvraag. Behoudens vergissing zal de in het ontwerp bedoelde verwerkingsverantwoordelijke de genoemde gegevens namelijk alleen verzamelen in het stadium van het beheer van de aanvraag en niet van de indiening ervan. Indien deze interpretatie correct is, moet het begrip indiening worden weggelaten. Zo niet moet de in het commentaar bij artikel 36 bedoelde situatie worden verduidelijkt.
21. De Autoriteit heeft moeite om de bedoeling van de opsteller van het ontwerp te begrijpen wanneer hij onderscheid maakt tussen de begrippen controle van de aanvragen (1°) en toezicht op de naleving van de bepalingen van de ordonnantie (2°), en beveelt aan het begrip controle van de aanvragen weg te laten. Als er echter een onderscheid moet worden gemaakt tussen de controle van de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de controle van het gebruik van de steun, moet dit in het commentaar bij artikel 36 worden gepreciseerd, waarbij moet worden vermeld in welke zin het onderzoek van de ontvankelijkheid een verwerking van persoonsgegevens zou inhouden die verschilt van de verwerkingen die voor het beheer van de aanvragen worden uitgevoerd.
22. De Autoriteit neemt aan dat naast de doeleinden die verband houden met (de indiening,) het beheer en de controle van aanvragen, er bepaalde persoonsgegevens (met name bankrekeningnummers) zouden kunnen worden verwerkt voor een doel dat verband houdt met **de toekenning** van steun. Indien dit het geval is, moet dat doel in het ontwerp worden vermeld (en, in voorkomend geval, het bankrekeningnummer worden toegevoegd aan de lijst van categorieën van gegevens die zouden kunnen worden verwerkt).
23. De Autoriteit betwijfelt of de persoonsgegevens van aanvragers van steun (of begunstigten) werkelijk zullen worden verwerkt om de communicatie over de steunmaatregelen naar ondernemingen mogelijk te maken (3°). In het commentaar bij artikel 36 staat in dat verband: *"Opdat de steunmaatregelen doeltreffend zouden zijn, moet er ook actief over gecommuniceerd kunnen worden met de ondernemingen die vallen binnen het doelpubliek ervan."* Vanuit deze optiek moet worden gepreciseerd dat deze gegevens kunnen worden verwerkt om de communicatie over eventuele nieuwe steunmaatregelen mogelijk te maken. De Autoriteit is echter van mening dat het de voorkeur verdient de aanvragers van steun te informeren over de mogelijkheid dat hun gegevens voor dat doel worden verwerkt en hun de mogelijkheid te geven bezwaar te maken tegen de verwerking van hun gegevens voor een dergelijk doel. Voor verwerkingen van gegevens van ondernemingen (natuurlijke personen) die geen steunaanvraag hebben ingediend moet de grondslag liggen in een norm die de bron van deze gegevens regelt (zoals de KBO) en niet in het onderhavige ontwerp.

24. Ook blijkt uit het commentaar bij artikel 36 dat de gegevens die worden verwerkt in het kader van het doel *"het werk ter voorbereiding van het economisch beleid"* (4°), *"authentieke en betrouwbare gegevens over de bestaande ondernemingen in het Gewest"* zullen zijn en niet de persoonsgegevens van aanvragers of begunstigen van steun. Dit doel kan hooguit de anonimisering van deze persoonsgegevens evenals het opstellen van [analyses] statistieken (bedoeld in punt 6°) rechtvaardigen. Voor de goede orde herinnert de Autoriteit eraan dat het gebruik van anonieme gegevens niet wegneemt dat een specifiek en welomschreven doel in het ontwerp moet worden bepaald. Het anonimiseren van persoonsgegevens is immers een verwerking van persoonsgegevens, waarvan het doel dus in het ontwerp moet worden vastgesteld. Bijgevolg is de Autoriteit van mening dat punt 4° van artikel 36, §1, van het ontwerp moet worden weggelaten. Anders moet in het commentaar worden aangetoond (zo nodig door de bedoeling met voorbeelden te illustreren) waarom de verwerking van andere gegevens dan geanonimiseerde gegevens noodzakelijk is om dat doel te bereiken (hetgeen met een eenvoudige verwijzing naar het opstellen van statistieken niet mogelijk is). Ten slotte vestigt de Autoriteit de aandacht van de aanvrager op het feit dat waarschijnlijk **andere normatieve kaders geschikter zijn om de essentiële elementen met betrekking tot gegevensverwerkingen ter voorbereiding van het economisch beleid te bepalen**. Dit is het geval voor die welke de activiteiten van instellingen zoals het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse regelen. **Het is aan de aanvrager om na te gaan of en in hoeverre de essentiële elementen van de voorgestelde gegevensverwerking door deze normatieve kaders kunnen worden bepaald**, zo nodig door middel van de nodige aanpassingen.
25. De beoordeling van de steunmaatregelen (5°) lijkt evenmin een verwerking van persoonsgegevens in te houden. Dit punt moet dus in het commentaar bij artikel 36 worden verduidelijkt of worden weggelaten.
26. De uitwisseling van informatie (7°) kan worden beschouwd als een mededeling en een verzameling van gegevens (dat wil zeggen verwerkingen) en niet als een doel. Het doel van de mededeling van deze gegevens wordt over het algemeen uiteengezet in de organieke normen van verschillende ontvangers. In de mate van het mogelijke moet in het commentaar bij artikel 37 een verwijzing naar de desbetreffende bepalingen worden opgenomen. Wat Brussel Fiscaliteit betreft, moet worden bepaald of het wel degelijk om een mededeling gaat. Brussel Fiscaliteit zou immers kunnen optreden als verwerker van de door de Regering aangewezen dienst, in welk geval het niet zou gaan om een mededeling van gegevens en de doeleinden van inhouding, terugvordering en niet-vereffening in artikel 36 van het ontwerp zouden moeten worden vermeld. Indien Brussel Fiscaliteit daarentegen verwerkingsverantwoordelijke is voor deze doeleinden, verdient het de voorkeur om alleen aan te

geven dat de ordonnanties van 8 oktober 2015 (reeds vermeld in artikel 34 van het ontwerp) en 23 februari 2006 van toepassing zijn op de door de ordonnantie in ontwerp bedoelde steun¹³.

27. Het **doel van de verzameling** van deze gegevens bij de in artikel 37 van het ontwerp opgesomde organismen moet in het ontwerp worden vermeld. De Autoriteit stelt vast dat de formulering van artikel 37 aan die vereiste voldoet, maar ook dat sommige van die doeleinden niet in artikel 36 worden vermeld. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de "uitvoering" van steunmaatregelen. Aangezien de bedoeling van deze omissie niet wordt aangegeven, moet dit doeleinde aan de lijst in artikel 36 worden toegevoegd.

II.3. Evenredigheid¹⁴/beginsel van minimale gegevensverwerking

28. Artikel 5, lid 1, punt c), van de AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (beginsel van "minimale gegevensverwerking").
29. De Autoriteit merkt op dat in het commentaar bij artikel 14, 1°, zeer duidelijk melding wordt gemaakt van de wil tot definitieve uitsluiting. De Autoriteit twijfelt niet aan de ernst van de opgesomde strafbare feiten, maar wijst erop dat de verwerking van gegevens betreffende zeer oude veroordelingen een onevenredige belemmering¹⁵ kan vormen voor de herintegratie van de betrokkenen¹⁶. Gezien dit risico

¹³ De Autoriteit stelt bovendien vast dat de precieze bepalingen die van toepassing zijn op de doeleinden in kwestie al in het commentaar bij artikel 33 worden vermeld.

¹⁴ De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat inmenging in het recht op eerbiediging van de bescherming van persoonsgegevens alleen is toegestaan als deze noodzakelijk is en evenredig met het/de nagestreefde doeleinde(n).

Een verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd indien zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde doel (van algemeen belang) te bereiken. Daarom is het noodzakelijk:

- ten eerste, dat met de gegevensverwerking het beoogde doel daadwerkelijk kan worden bereikt. Derhalve moet op basis van feitelijke en objectieve elementen worden aangetoond dat de verwerking van persoonsgegevens doeltreffend is om het beoogde doel te bereiken;
- ten tweede, dat deze verwerking van persoonsgegevens de minst ingrijpende maatregel is met betrekking tot het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat indien het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet mag worden ingevoerd. Hiertoe moet met een gedetailleerde beschrijving en aan de hand van feitelijk en objectief bewijsmateriaal kunnen worden aangetoond om welke redenen de andere minder ingrijpende maatregelen niet volstaan om het beoogde doel te bereiken.

Indien de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens is aangetoond, moet nog worden aangetoond dat de verwerking evenredig is (in de strikte zin) met het beoogde doel, d.w.z. dat er een juist evenwicht bestaat tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat wordt beoogd - en dat daadwerkelijk kan worden bereikt - met die verwerking. De voordelen van de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen voor de betrokkenen. Ook hier moet kunnen worden aangetoond dat deze analyse is uitgevoerd voordat de verwerking wordt verricht.

¹⁵ Niettegenstaande de mogelijkheid - waarschijnlijk onbedoeld - tot ontwijking via de oprichting van een rechtspersoon (cfr. supra).

¹⁶ Zie over deze kwestie V. De Greef, « *Surveiller et punir... Les personnes condamnées par le casier judiciaire* », Le casier judiciaire. Approches critiques et perspectives comparées, onder leiding van V. De Greef en J. Pieret, Brussel, Larcier, coll. Crimen, 2011, pp. 21-39.

van aanzienlijke inmenging moet de noodzaak en de evenredigheid van een dergelijke uitsluitingsperiode zorgvuldig worden aangetoond.

30. In het commentaar bij artikel 14 staat: *"De bepaling onder 1° is geïnspireerd op artikel 67 van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten."* Een dergelijke verwijzing kan op zich echter niet als voldoende rechtvaardiging worden beschouwd. De Autoriteit merkt overigens op dat deze bepaling waardoor het ontwerp zich wil laten inspireren, voorziet in de uitsluiting door de aanbestedende overheid *"tenzij in het geval waarbij de kandidaat of inschrijver (...) aantoont toereikende maatregelen te hebben genomen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen."* Artikel 70, §1, tweede lid, van deze wet bepaalt in dat verband: *"Hiertoe bewijst de kandidaat of inschrijver dat hij eventuele schade als gevolg van strafrechtelijke inbreuken of fouten heeft betaald of heeft toegezegd te zullen vergoeden, dat hij de feiten en omstandigheden heeft opgehelderd door actief mee te werken met de onderzoekende autoriteiten en dat hij concrete technische, organisatorische en personeelsmaatregelen heeft genomen die geschikt zijn om verdere strafrechtelijke inbreuken of fouten te voorkomen."* De Autoriteit is van mening dat een soortgelijke¹⁷ uitzondering de evenredigheid van de maatregel gemakkelijker aantoonbaar zou kunnen maken. Zeker omdat de uitsluiting van een kandidaat of een inschrijver een impact heeft op de omzet van deze laatste, en de impact van steun voor de economische transitie vooral van sociale en ecologische aard is.
31. De opsomming van de **categorieën van gegevens** die kunnen worden verwerkt (in artikel 36, §2) geeft bovendien aanleiding tot de volgende opmerkingen:
32. Ten eerste stelt de Autoriteit vast dat het ontwerp de Regering niet machtigt om de categorieën van gegevens betreffende veroordelingen te preciseren, noch om de andere categorieën van gegevens te preciseren of te bepalen. Hoewel een dergelijke keuze volstrekt geoorloofd is, moeten de categorieën van gegevens op voldoende nauwkeurige manier worden vastgesteld om de betrokkene (en de Autoriteit) in staat te stellen te beoordelen of zij toereikend, terzake diendend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden, hetgeen hier niet het geval is.
33. Het commentaar bij artikel 36 verwijst naar arrest nr. 29/2018 van het Grondwettelijk Hof¹⁸ om *"redelijk brede bewoordingen" van bepaalde categorieën van gegevens te rechtvaardigen*¹⁹.
34. De Autoriteit is van mening dat de interpretatie van dit arrest van het Grondwettelijk Hof enigszins moet worden verfijnd. De Autoriteit begrijpt uiteraard dat het ontwerp aanleiding kan geven tot

¹⁷ Maar, uiteraard, niet noodzakelijk identiek.

¹⁸ Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, B.13.3 (<https://www.const-court.be/public/n/2018/2018-029n.pdf>.)

¹⁹ Het commentaar verwijst naar de punten 4°, 8° en 10°, maar de Autoriteit begrijpt dat de twee laatste punten zijn omgezet in paragrafen.

verwerkingen van persoonsgegevens betreffende andere personen dan aanvragers of begunstigden, en dat het een illusie zou zijn (of onmogelijk) te hopen dat al deze situaties worden bestreken. *In bepaalde in het commentaar bij artikel 36 bedoelde gevallen*, zijn de verwerkingen echter niet gebaseerd op de punten c) of e) van artikel 6, lid 1, van de AVG²⁰, en het is dan ook volstrekt normaal dat de betrokken gegevensverwerkingen niet door duidelijke en nauwkeurige regelgeving worden omkaderd. Dit geldt met name voor persoonsgegevens van deskundigen die worden uitgenodigd om deel te nemen aan jury's voor projectoproepen. De rechtmatigheidsgrond van deze verwerkingen is de uitvoering van ofwel een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, ofwel precontractuele maatregelen die op zijn verzoek worden genomen (artikel 6, lid 1, punt b), van de AVG)²¹.

35. *In andere gevallen, zoals de verwerking van gegevens van eventuele klagers of van hun raadslieden*, zullen de gegevensverwerkingen gebaseerd zijn op punt e) van artikel 6, lid 1, van de AVG. In dat geval, **voor zover de procedureregels duidelijk bij wet zijn vastgesteld**, is een specifiek rechtskader voor deze gegevensverwerking niet noodzakelijk. Het is immers op basis van deze regels dat het beginsel van minimale gegevensverwerking door de verwerkingsverantwoordelijke kan worden toegepast. Hoewel het commentaar bij artikel 36 de mogelijkheid van een klacht ter sprake brengt, stelt de Autoriteit vast dat het ontwerp geen interne administratieve beroepsprocedure organiseert. Het ontwerp moet op dat punt dus worden aangepast (maar een eenvoudige verwijzing naar de bron van de procedure zou volstaan, indien een dergelijke bron bestaat). Anders is een specifiek rechtskader voor verwerkingen van gegevens van eventuele klagers of hun raadslieden wel degelijk noodzakelijk.
36. *In nog andere gevallen daarentegen zullen de categorieën van gegevens die kunnen worden verwerkt, nauwkeurig moeten worden bepaald*. Dit is het geval voor gegevens betreffende veroordelingen. Wat deze categorie van gegevens betreft, is de Autoriteit echter van mening dat artikel 14 en het commentaar daarbij voldoende nauwkeurig zijn. Hooguit moet worden bepaald dat zal worden gecontroleerd of aan deze voorwaarde is voldaan, door overlegging van een uittreksel uit het strafregister dat geen andere informatie mag bevatten dan het al dan niet aanwezig zijn van een veroordeling voor de betrokken strafbare feiten²². Krachtens het ontwerp mag namelijk geen precieze

²⁰ Artikel 6, lid 1, van de AVG: "*De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)*

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)"

²¹ Over deze kwestie, zie WG29, advies 06/2014 van 9 april 2014 over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de gegevensverwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG (https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_nl.pdf)

²² Wat betreft de vereisten op het gebied van het verwerken van gegevens op uittreksels uit het strafregister, zie overwegingen nrs. 31 en 32 van advies nr. 43/2021 van 2 april 2021; advies nr. 249/2021 van 23 december 2021 over een voorontwerp van ordonnantie betreffende taxidiensten en evenementiële personenvervoerdiensten, overwegingen nrs. 32, 43 en 5. Betreffende algemene gelijkaardige begrippen (professionele betrouwbaarheid, goede reputatie), zie het advies van de Autoriteit 231/2021 van 3 december 2021 over een voorontwerp van ordonnantie betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingssystemen voor het wegverkeer, het advies van de Autoriteit 155/2021 van 10

informatie over strafbare feiten of veroordelingen (behalve het al dan niet bestaan van dergelijke veroordelingen tijdens de betrokken periode) worden verzameld, geregistreerd, geraadpleegd of meegedeeld.

37. Dezelfde opmerking geldt overigens voor de andere voorwaarden voor uitsluiting van steun. Gezien de formulering van deze voorwaarden, heeft de verwerkingsverantwoordelijke geen behoefte aan gedetailleerde gegevens, en is alleen de vermelding "ja" of "nee" voldoende (minimale gegevensverwerking) om te weten of de aanvrager in staat van faillissement verkeert, een dochtermaatschappij in een belastingparadijs heeft, een subsidie moet terugbetalen, enz. De verwerkingsverantwoordelijke bij wie deze informatie eventueel wordt opgevraagd zal hier rekening mee moeten houden.
38. Vermits deze informatie beschikbaar is in gegevensbanken van de overheid zal bij het opvragen van die informatie ook rekening moeten gehouden worden met regelgeving die het verkrijgen van informatie uit die gegevensbanken regelt. Wanneer men bijvoorbeeld dergelijke gegevens bij een FOD opvraagt, is artikel 20 van de WVG van toepassing. Dit artikel verplicht een federale overheid, zoals een FOD, een protocol op te stellen wanneer zij op basis van artikel 6, lid 1, punt c) of punt e), van de AVG persoonsgegevens doorgeeft aan enige ander overheid. Artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, dat een machtiging van de kamer sociale zekerheid en gezondheid van het informatieveiligheidscomité oplegt, is ook van toepassing in geval een beroep wordt gedaan op instellingen van sociale zekerheid.
39. Wat de controleprocedure in hoofdstuk 9 van het ontwerp betreft, is de Autoriteit van mening dat bepaalde elementen noodzakelijkerwijs in het project moeten worden vermeld (tenzij deze procedureregels in een andere norm van wettelijke rangorde zijn opgenomen, in welk geval ernaar zou moeten worden verwezen). Hoewel het natuurlijk onmogelijk is een lijst op te stellen van de informatie waarvan de inspecteurs waarschijnlijk kennis zullen nemen, is het wel mogelijk de categorieën van gegevens te identificeren die waarschijnlijk zullen worden bewaard, wegens hun nut in het kader van de controle. Bij lezing van de bepaling moet het bijvoorbeeld mogelijk zijn te begrijpen dat het niet passend zou zijn om de identificatiegegevens te registreren van een bezorger die in de lokalen van de onderneming aanwezig is geweest en met wie de inspecteurs hebben gesproken zonder daarbij nuttige informatie voor de controle te hebben verkregen.
40. Wat betreft de *"door de inspecteurs ondervraagde personen"*, moet een onderscheid worden gemaakt tussen gecontroleerde leidinggevend en getuigen. Bovendien, voor zover de bewaring van gegevens betreffende een negatieve controle wordt aangetoond, moet het resultaat van de uitgevoerde controle

duidelijk worden vermeld. De loutere aanwezigheid op de lijst van gecontroleerde ondernemingen kan immers niet leiden tot een vermoeden van onregelmatigheid.

41. Op grond van artikel 33, 5°, kunnen inspecteurs²³ *"vaststellingen doen door middel van het maken van beeld- en geluidsmateriaal, ongeacht de drager ervan, en eveneens beeldmateriaal van derden gebruiken, voor zover deze personen dit materiaal rechtmatig hebben gemaakt of verkregen."* Deze bepaling moet worden verduidelijkt, met name wat betreft het beoogde doel en de bewaartermijnen van deze gegevens. Indien het gaat om het registreren van verklaringen van een begunstigde met het oog op overschrijving ervan en de registratie daarna wordt verwijderd, kan deze verwerking als evenredig worden beschouwd. Als het daarentegen gaat om een onderzoekshandeling met als doel een begunstigde te identificeren, betreft het een verwerking van biometrische gegevens, die is verboden op grond van artikel 9, lid 1, van de AVG, behoudens de in artikel 9, lid 2, genoemde uitzonderingen, maar in ieder geval wordt deze gegevensverwerking als onevenredig beschouwd.
42. Bepaalde leden van artikel 36, §2, van het ontwerp lijken op een blanco volmacht. Op grond van de punten 4° en 7° zijn *"de categorieën persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de doelen bedoeld in paragraaf 1, en de categorieën van de personen, de gegevens die noodzakelijk zijn om de naleving van de [...]voorwaarden (...) na te gaan"*. Overeenkomstig het bovengenoemde arrest van het Grondwettelijk Hof hoeven al deze categorieën van gegevens echter niet noodzakelijkerwijs in de ordonnantie te worden bepaald. Indien deze categorieën van gegevens in het ontwerp niet worden gepreciseerd, moet de Regering dus worden gemachtigd om deze categorieën van gegevens vast te stellen.
43. Zoals *hierboven*²⁴ vermeld, vraagt de Autoriteit zich af of het ontwerp de geschikte plaats is om te voorzien in de verwerking van gegevens van *"ondernemingen die actief zijn in het Gewest"* (6°). Indien deze bepaling niet wordt weggelaten, acht de Autoriteit het passend de categorieën van persoonsgegevens die voor dat doel kunnen worden verwerkt, vast te stellen. De Regering kan echter ook belast worden met die vaststelling.
44. Wat betreft het verzamelen van het rijksregisternummer (artikel 36, §4, van het ontwerp), herinnert de Autoriteit eraan dat artikel 87 van de AVG bepaalt dat de lidstaten die een nationaal identificatienummer invoeren, erover moeten waken dat dit alleen wordt gebruikt met passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkene. Artikel 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (RRNP) beperkt het gebruik van het identificatienummer van het Register tot de taken van algemeen belang, en stelt de instellingen

²³ Artikel 33, eerste lid, lijkt abusievelijk naar artikel 29 van het ontwerp te verwijzen.

²⁴ In het kader van de analyse van de doeleinden.

die bij of krachtens een wet gemachtigd zijn dat nummer met dat doel te gebruiken, vrij van voorafgaande machtiging bij ministerieel besluit. Elke wettelijke bepaling die in een dergelijk gebruik voorziet, moet een minimum aan waarborg bieden. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (CBPL), voorganger in rechte van de Autoriteit, benadrukte reeds eerder ^[1], « *Dergelijke garanties impliceren:*

- *dat het gebruik van een algemeen identificatienummer beperkt wordt tot de gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is, aangezien dit gebruik risico's impliceert inzake koppeling van bestanden,*
- *dat de doeleinden duidelijk en expliciet worden gepreciseerd zodat men de beoogde soorten verwerkingen kan vermoeden^[2],*
- *dat de bewaartermijn [van dat nummer] en de eventuele mededelingen [ervan] aan derden eveneens worden omkaderd,*
- *dat de technische en organisatorische maatregelen het beveiligd gebruik passend omkaderen, en*
- *dat de niet-naleving van de bepalingen die het gebruik omkaderen, gesanctioneerd worden aan de hand van effectieve, proportionele en ontradende sancties ».*

45. Het ontwerp moet dan ook dienovereenkomstig worden herzien.

46. De Autoriteit stelt vast dat artikel 36 voorziet in de verwerking van persoonsgegevens voor het opstellen van anonieme statistieken.

47. De Autoriteit herinnert er in dat verband aan dat artikel 89, lid 1, van de AVG, vereist dat elke verwerking van persoonsgegevens met het oog op statistische doeleinden moet worden voorzien van passende waarborgen, die ervoor zorgen dat er technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om de inachtneming van het beginsel van minimale gegevensverwerking te garanderen, en dat wanneer de statistische doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, zij aldus moeten worden verwezenlijkt.

48. De verdere verwerking voor statistische doeleinden gebeurt dus bij voorkeur aan de hand van anonieme gegevens²⁵. Indien het niet mogelijk is om met anonieme gegevens het beoogde

^[2] Enkel "identificatie" als doeleinde vermelden voor het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister beantwoordt niet aan deze criteria. De redenen waarom de identificatie plaatsvindt en het kader waarin dit nummer wordt gebruikt, dienen te worden gepreciseerd, zodat men de soorten verwerkingen kan vermoeden die met behulp van dit nummer zullen worden uitgevoerd.

²⁵ Anonieme gegevens: informatie die niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon kan worden gekoppeld (artikel 4, lid 1, van de AVG, *a contrario*).

verwerkingsdoeleinde te bereiken, kunnen gepseudonimiseerde²⁶ persoonsgegevens worden gebruikt. En alleen als ook deze gegevens niet toelaten het beoogde doeleinde te verwezenlijken, kunnen ook niet-gepseudonimiseerde persoonsgegevens worden gebruikt, maar slechts in laatste instantie.

49. Wat anonimisering en pseudonimisering betreft, herhaalt de Autoriteit de overwegingen die zij stelselmatig in haar adviezen formuleert, namelijk dat er een verschil is tussen gepseudonimiseerde gegevens die in artikel 4, lid 5, van de AVG worden gedefinieerd als gegevens *"die niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt"*, en geanonimiseerde gegevens die met geen enkel redelijk middel meer aan een specifieke persoon kunnen worden toegeschreven, en dat enkel deze laatste geen persoonsgegevens meer zijn en dus buiten het toepassingsgebied van de AVG vallen, overeenkomstig overweging 26 daarvan²⁷.
50. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4, punt 1), van de AVG²⁸, moet ervoor worden gezorgd dat aan de vereiste hoge normen voor anonimisering wordt voldaan²⁹ en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden gezien als een verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in de AVG.
51. Uit het voorgaande volgt dat als er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering):
- er moet worden verwezen naar het verslag van het Europees Agentschap voor cyberbeveiliging over technieken en beste praktijken inzake pseudonimisering³⁰ ;
 - en deze verwerking moet worden voorzien van alle vereiste waarborgen en moet voldoen aan de ter zake geldende beginselen³¹.

²⁶ "Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld." (zie artikel 4, lid 5, van de AVG).

²⁷ Voor meer informatie, zie advies 5/2014 (WP216) over anonimiseringstechnieken, 2.2.3., blz. 11 van de Groep artikel 29, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf

²⁸ Namelijk: «alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon ».

²⁹ De identificatie van een persoon slaat niet enkel op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

³⁰ ENISA, <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>.

³¹ Hetzelfde geldt voor het evenredigheidsbeginsel dat verwijst naar het specifiekere beginsel van "minimale gegevensverwerking" dat inhoudt dat de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5, lid 1, punt c) van de AVG.

52. Voorts bevat het commentaar bij artikel 36 van het ontwerp geen enkele informatie over de beoogde anonimiseringsstrategie. Transparantie met betrekking tot de gebruikte anonimiseringsmethode en een analyse van de risico's verbonden aan heridentificatie zijn elementen die bijdragen tot een weloverwogen aanpak van het anonimiseringsproces. In dit verband is de Autoriteit van mening dat het commentaar bij artikel 36 moet preciseren dat met "*anonieme statistische gegevens*" geaggregeerde gegevens worden bedoeld.
53. Artikel 38, derde lid, van het ontwerp bepaalt dat het verslag "*met name*" een statistische uiteenzetting bevat. De Autoriteit is van oordeel dat moet worden bepaald dat dit verslag enkel geanonimiseerde gegevens mag bevatten. Anders moet de term "*met name*" worden weggelaten en moeten de noodzaak en de evenredigheid van de eventuele verwerkte persoonsgegevens in het commentaar worden aangetoond.
54. Het commentaar bij de artikelen 36 en 38 moet verder een waarschuwing bevatten over het risico van heridentificatie van gegevens betreffende een te kleine groep personen.
55. Artikel 38 voorziet in de bekendmaking van het verslag. De Autoriteit vindt dit uiteraard een goede zaak, maar is van mening dat aan deze bepaling een passage moet worden toegevoegd die de verwerkingsverantwoordelijke verplicht, voordat de statistische resultaten ter beschikking van het publiek worden gesteld, te verifiëren dat het onmogelijk is de betrokkenen op basis van deze resultaten te identificeren. Voorts wordt verwezen naar advies 05/2014 van de Groep gegevensbescherming artikel 29, voorganger van het Europees Comité voor gegevensbescherming, over anonimiseringstechnieken. De Autoriteit vestigt echter de aandacht van de aanvrager op het feit dat de EDPB deze *guidelines* momenteel herzielt (die naar verwachting in de loop van 2023 voor openbare raadpleging zullen worden voorgelegd). Deze richtsnoeren kunnen van grote invloed zijn op de minimumkenmerken die gegevens moeten hebben om als geldig gepseudonimiseerd of geanonimiseerd te worden beschouwd.

II.4. Gegevensstromen, verwerkingsverrichtingen en aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke(n)

56. In artikel 37 worden de ontvangers van de persoonsgegevens ook als potentiële gegevensbronnen genoemd. Deze verwarring moet worden vermeden, want bepaalde persoonsgegevens mogen in geen geval aan deze ontvangers worden meegedeeld. Er moet dus een onderscheid tussen worden gemaakt en, wat de mededeling van gegevens betreft, moet worden bepaald in welke gevallen persoonsgegevens daadwerkelijk mogen worden meegedeeld en in welke gevallen deze gegevens vooraf moeten worden gepseudonimiseerd (met dien verstande dat in alle andere gevallen, alleen volledig geanonimiseerde gegevens mogen worden meegedeeld).

57. De mogelijkheid (of zelfs de verplichting) voor de verwerkingsverantwoordelijke om voor de toekenning van steun de informatie die hij nodig heeft op te vragen bij andere overheidsdiensten ((authentieke bronnen) in plaats van de begunstigde te vragen opnieuw documenten en informatie te verstrekken, vloeit voort uit het samenwerkingsakkoord van 26 augustus 2013 tussen de federale, gewestelijke en gemeenschapsoverheden voor het harmoniseren en uitlijnen van de initiatieven die de realisatie van een geïntegreerd e-government beogen, en moet dus niet worden herhaald (de verwerkingsverantwoordelijke moet daarentegen de betrokkene hierover informeren op grond van het transparantiebeginsel).
58. Wat de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijken betreft, neemt de Autoriteit akte van de delegatie op grond waarvan de Regering de verantwoordelijke dienst kan aanwijzen.
59. De Autoriteit herinnert aan haar vaste adviespraktijk volgens welke een overheidsinstantie in principe verantwoordelijk is voor de verwerking van gegevens die noodzakelijk is voor de uitvoering van de taak van algemeen belang die **haar is opgedragen, of die binnen de reikwijdte valt van het openbaar gezag dat haar overeenkomstig de betrokken wetgeving is verleend**³².
60. De Autoriteit wil van deze gelegenheid gebruik maken om er nogmaals op te wijzen dat de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijken passend moet zijn in het licht van de feitelijke omstandigheden³³. Het is noodzakelijk om voor elke verwerking van persoonsgegevens na te gaan of deze het doel nastreeft waarvoor de gegevens worden verwerkt en of er controle is over de middelen die worden gebruikt om dat doel te bereiken.
61. Wat het werk ter voorbereiding van het economisch beleid en het opstellen van statistieken betreft, herinnert de Autoriteit eraan dat het **niet uitgesloten is dat het beter is om deze verwerkingen door een andere actor te laten uitvoeren**. In het onderhavige geval zouden "de gegevens

³² Zie met name: advies nr. 129/2022 van 1 juli 2022 *betreffende de artikelen 2 en 7 tot en met 47 van een ontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake Economie*, overweging nr. 42 e.v.; advies 131/2022 van 1 juli 2022 *met betrekking tot een wetsontwerp tot oprichting van de Kunstwerkcommissie en ter verbetering van de sociale bescherming van de kunstwerkers*, overweging 55 e.v.; advies 112/2022 van 30 juni 2022 van *wet tot wijziging van het Sociaal Strafwetboek met het oog op de invoering van het eDossier-platform*, overwegingen 3-41 en 87-88; advies 231/2021 van 3 december 2021 *met betrekking tot een voorontwerp van ordonnantie betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingssystemen voor het wegverkeer*, overwegingen 35-37.

³³ Zowel het Europees Comité voor gegevensbescherming als de Autoriteit benadrukken dat het begrip verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Europees Comité voor gegevensbescherming, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 1.0, adopted on 02 september 2020, blz. 10 e.v. (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor_en) en Gegevensbeschermingsautoriteit, *Overzicht van de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten*, blz. 1 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/begrippen-verwerkingsverantwoordelijke-verwerker-in-het-licht-van-de-verordening-eu-nr.-2016-679.pdf>).

betreffende de ondernemingen die actief zijn in het Gewest" rechtstreeks aan het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse kunnen worden meegedeeld, waarbij het aan deze laatste is om de geaggregeerde gegevens (dat wil zeggen het geanonimiseerde resultaat van de statistische analyse) ter beschikking te stellen van de Regering en/of iedere belanghebbende derde.

62. In principe moet de organieke ordonnantie van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse dus de rechtmatigheidsgrond voor de beoogde verwerkingen vormen, en waarborgen bevatten voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen in dit verband. Wat openbare statistieken betreft, wordt in overweging 162 van de AVG benadrukt dat inzake de verwerking van persoonsgegevens voor statistische doeleinden, in het Unierecht of het lidstatelijke recht met name bepalingen betreffende statistische inhoud, toegangscontrole en specificaties voor het verwerken van persoonsgegevens voor statistische doeleinden, alsmede passende maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden van de betrokkene en ter verzekering van statistische geheimhouding, dienen te worden vastgesteld³⁴. In dit verband en voor de goede orde verwijst de Autoriteit naar haar recente advies ter zake in verband met de federale tegenhanger van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, namelijk advies 127/2021³⁵. Indien het normatieve kader van het Brussels Instituut voor Statistiek niet voorziet in de op dit gebied vereiste waarborgen, zoals uiteengezet in het bovengenoemde advies, moeten deze in het ontwerp worden opgenomen. Indien de aanvrager beslist om deze aanpak niet te volgen, moeten de noodzaak en de evenredigheid ervan in het commentaar bij artikel 36 worden aangetoond.

II.5. Bewaartermijn van de gegevens

63. Krachtens artikel 5, lid 1, punt e), van de AVG, mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt.
64. Artikel 36, §5, van het ontwerp voorziet in een bewaartermijn van 10 jaar, voor wat betreft de gegevens met betrekking tot de begunstigden, vanaf de dag van de weigering of de vereffening van de steun (verlengd tot 15 jaar wanneer deze steun betrekking heeft op de aankoop van een onroerend goed), een bewaring van gegevens met betrekking tot *"andere personen"* voor een duur die *"noodzakelijk"* is, en een bewaring van gegevens *"die nodig is voor de behandeling van een geschil"* en de uitvoering van de *"daaropvolgende rechterlijke beslissingen"*.
65. De Autoriteit herinnert eraan dat in het licht van artikel 6, lid 3. van de AVG in het ontwerp de maximale bewaartermijnen van de te verwerken persoonsgegevens moeten worden vastgesteld en vermeld,

³⁴ Europese Verordening 223/2009 van 11 maart 2009 legt eveneens verplichtingen aan de lidstaten op dit gebied op.

³⁵ Advies nr. 127/2021 van 28 juli 2021 van de Autoriteit met betrekking tot een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek.

rekening houdend met de verschillende doeleinden en categorieën van gegevens. Bijgevolg moet in elk geval worden gepreciseerd dat de termijnen voor de bewaring van de persoonsgegevens van aanvragers en begunstigen van steun een **maximum zijn dat niet mag worden overschreden** (hetgeen impliceert dat vanaf het moment dat hun bewaring niet meer noodzakelijk is, het aan de verwerkingsverantwoordelijke is om deze gegevens te wissen).

66. Het commentaar bij artikel 36, §5, preciseerd dat de termijn van 10 jaar voor de weigering of de vereffening wordt gerechtvaardigd door de verjaringstermijn van artikel 226bis van het Burgerlijk Wetboek. De Autoriteit kan dit argument in het geval van weigering aanvaarden, maar meent dat in het geval van vereffening, deze termijn waarschijnlijk moet worden gerechtvaardigd door artikel 40 van de ordonnantie van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle. Indien deze analyse juist is, moet in het commentaar bij artikel 36, §5, een verwijzing naar deze bepaling worden opgenomen.
67. De Autoriteit ziet niet in waarom de gegevens met betrekking tot "*andere personen*" langer moeten worden bewaard. Derhalve moet hiervoor een maximale duur van toepassing zijn die minder lang is dan of gelijk is aan de duur voor aanvragers of begunstigen.
68. Ten slotte, om verveelvoudiging van termijnen te voorkomen, zou kunnen worden bepaald dat deze termijn wordt opgeschort in geval van beroep en wordt onderbroken door de uitvoering van een gerechtelijke beslissing waarbij de vereffening van de steun wordt opgelegd.

Om deze redenen,

is de Autoriteit van mening:

- er moet worden onderscheiden welke categorieën van gegevens voor welke doeleinden kunnen worden verwerkt (punt 19);
- het doel met betrekking tot de indiening van aanvragen moet worden verduidelijkt of weggelaten (punt 20);
- het doel met betrekking tot de controle van de aanvragen moet worden verduidelijkt of weggelaten (punt 21);
- er moet worden overwogen een doel te vermelden dat verband houdt met de toekenning van steun (punt 22);
- het doel met betrekking tot de communicatie over de steunmaatregelen moet worden gepreciseerd of weggelaten (punt 23);
- het doel met betrekking tot "*het werk ter voorbereiding van het economisch beleid*" moet worden verduidelijkt of weggelaten (punten 24 en 44);

- het doel met betrekking tot de evaluatie van de steunmaatregelen moet worden verduidelijkt of weggelaten (punt 25);
- het doel met betrekking tot de uitwisseling van informatie moet worden opgesplitst (punten 26, 27, 56 en 57);
- de noodzaak en evenredigheid van verwerkingen van gegevens betreffende zeer oude veroordelingen moeten zorgvuldig worden aangetoond (punten 29 en 30);
- het ontwerp moet een verwijzing bevatten naar de bron die een interne administratieve beroepsprocedure organiseert (punt 35);
- er moet gepreciseerd worden dat de verwerkingsverantwoordelijke geen gedetailleerde gegevens nodig heeft om de voorwaarden voor uitsluiting te controleren; alleen de vermelding "ja" of "nee", zelfs met betrekking tot het over te leggen uittreksel uit het strafregister, volstaat in dat verband (punten 36 en 37);
- er moet ook rekening worden gehouden met de reglementering die geldt voor het verkrijgen van informatie uit gegevensbanken van de federale overheid (punt 38);
- de categorieën van gegevens die in het kader van een controle kunnen worden verwerkt, moeten worden vastgesteld (punt 39);
- de gecontroleerde leidinggevenden moeten worden onderscheiden van de getuigen, en het resultaat van de controle moet worden vermeld (punt 40);
- artikel 33, 5°, van het ontwerp moet worden verduidelijkt (punt 44);
- de categorieën van gegevens bedoeld in de punten 4° en 7° van artikel 36, §2, moeten worden vastgesteld (punt 42);
- de essentiële elementen van de verwerking van het rijksregisternummer moeten worden vastgesteld (punt 43);
- het commentaar bij artikel 36 moet preciseren dat "*anonieme statistische gegevens*" slaan op geaggregeerde gegevens (punt 52);
- er moet worden bepaald dat het in artikel 38 bedoelde verslag alleen geanonimiseerde gegevens mag bevatten (punt 53);
- het commentaar bij de artikelen 36 en 38 moet een waarschuwing bevatten over het risico van heridentificatie van gegevens betreffende een te kleine groep personen (punt 54);
- de verwerkingsverantwoordelijke moet worden verplicht te verifiëren dat het onmogelijk is de betrokkenen op basis van de statistische resultaten te identificeren (punt 55);
- de organieke ordonnantie van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse moet in principe de rechtmatigheidsgrond vormen van de verwerkingen die worden uitgevoerd ter voorbereiding van het economisch beleid, en moet waarborgen bevatten voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen in dit verband (punten 61 en 62);
- er moet worden bepaald dat de bewaartermijnen van de persoonsgegevens van de aanvragers en begunstigen van steun een maximum zijn dat niet mag worden overschreden (punt 65);

- de bewaartermijn moet ook worden gerechtvaardigd door artikel 40 van de ordonnantie van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle (punt 66);
- de bewaartermijn van de gegevens met betrekking tot "*andere personen*" moet korter dan of gelijk zijn aan de termijn voor aanvragers of begunstigen (punt 67);
- er kunnen redenen worden vermeld voor opschorting en onderbreking van de termijn (punt 68);

en vestigt zij de aandacht van de aanvrager op de vereiste hoge standaard voor anonimisering (punten 46 tot en met 51).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Molière, Directeur